

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Йосак Вікторія

студентка 1 курсу юридичного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Легітимність державної влади в демократичній державі*

Легітимність державної влади в демократичній державі є ключовим аспектом, оскільки вона визначає визнання та сприйняття влади громадянами. Питання є актуальним, адже гарантує участь громадян у прийнятті рішень та забезпечує демократичні принципи, що є основою стабільного суспільства.

Легітимність політичної влади — це стан, коли правочинність даної влади визнають суспільство і міжнародне співтовариство; це форма підтримки, виправдання правомірності застосування влади і здійснення правління державою [2].

Поняття легітимності та легітимізму виникли на початку ХІХ століття у Франції, де вони виражали прагнення відновити владу короля як єдино законну, на відміну від влади узурпатора Наполеона [1, с. 48].

Дієздатність влади багато в чому залежить від її легітимності. Це один з показників ефективності політичної влади. В легітимності відображається ставлення громади до влади, її можна визначити як стан влади, коли вона визнається більшістю народу законною і справедливою. Легітимність і авторитетність влади - явища певною мірою схожі. Легітимність означає згоду народу з владою, коли він добровільно визнає її право приймати рішення, які повинні виконуватися. Чим нижчий рівень легітимності, тим частіше влада буде спиратися на силовий примус. Від легітимності потрібно відрізняти легальність влади. Це юридичне поняття, яке означає відповідність влади діючим законам. Наприклад, влада президента легальна, тому що він обраний відповідно до законів і в здійсненні своїх повноважень спирається на закон; влада монарха легальна, тому що не був порушений порядок престолонаслідування. Між легітимністю і легальністю може бути протиріччя. Не всі закони, прийняті відповідно до встановленої процедури, можуть оцінюватися населенням як справедливі, нарешті, законно обрана влада у випадку невиконання своїх зобов'язань, невдалого економічного курсу, який призвів до різкого падіння рівня життя, може втратити довіру з боку суспільства. У цьому разі спостерігається процес делегітимації влади. У той же час нелегальна за своїм походженням влада може бути виправдана і підтримана народом. Історія знає багато подібних

---

* Наукова керівниця – доцентка кафедри теорії та історії держави і права Волинського національного університету імені Лесі Українки Ольга Юхимюк

прикладів: повалення монархій у ході буржуазних революцій. Порушивши попередній правопорядок, нова влада в результаті забезпечила собі легітимацію [5, с. 89-90].

Макс Вебер розробив концепцію ідеальних моделей політичного панування, на якій ґрунтуються сучасні уявлення політологів про три основні типи легітимності влади:

1) традиційна влада, яка спирається на віру людей у святість традицій і право володарювати тим, хто здобув владу за цією традицією;

2) харизматична влада (з грецької мови “харизма” — милість, благодать, Божий дар, винятковий талант) — ґрунтується на ірраціональних мотивах, на вірі підлеглих у божественний дар, у надприродну святість, героїзм, екстраординарні здібності та виняткові чесноти володаря (політичного лідера) і створеної або здобутої ним влади;

3) легальна (раціональна) влада, що ґрунтується на вірі в законність існуючого порядку, професіоналізм владних структур, на визнанні добровільно встановлених юридичних норм, що регулюють відносини владарювання і підкорення [1, с. 49].

Державна влада є настільки легітимною, наскільки повно вона відображає волю всього народу і захищає його інтереси. Ця теза набуває свого практичного втілення лише за умови активної громадянської позиції і безпосередньої участі в правовому та політичному житті держави якомога більшої кількості громадян. У зв'язку з цим можна простежити певну закономірність – чим вища активність громадян у політичному процесі, тим більша ймовірність того, що інтереси народу будуть повніше представлені в законах та рішеннях державної влади, а відтак і ймовірність легітимації суттєво зростає. Остання завжди пов'язана інтересами різних верств суспільства. Але державна влада не може виражати інтереси абсолютно всіх, оскільки інтереси та потреби різних соціальних груп з огляду на обмеженість ресурсів та інших обставин можуть бути задоволені лише частково, повністю задоволені можуть бути потреби лише окремих груп. Легітимація державної влади в суспільстві не може мати всеохоплюючий, універсальний характер. Те, що є легітимним для одних, може вважатися нелегітимним для інших. Саме тому легітимність влади зв'язана не з підтримкою всього народу (це буває в дуже рідких випадках), а з визнанням її більшістю народу, з урахуванням вимог та захистом прав меншості [4].

Протягом історії до ідеї демократії, заснованої на принципах свободи і рівності, зверталися кращі уми людства, збагачуючи і розвиваючи це поняття: Перикл (Давня Греція), Б. Спіноза (Нідерланди, XVII ст.), Ж.-Ж. Руссо (Франція, XVIII ст.), Т. Джефферсон (США, XVIII ст.), І. Франко (Україна, кінець XIX - початок XX ст.), В. Гавел (Чехія, XX ст.), А. Сахаров (Росія, XX ст.) та ін. Багато хто з них (наприклад, А. Токвіль) акцентували увагу на необхідності «вчитися демократії». Гете писав: «Лиш той є гідним щастя і свободи, хто що не день іде за них на бій». Кожна історична епоха вносила свої ознаки в поняття демократії і розставила свої акценти на їх значущості [2, с. 147].

Легітимність державної влади в умовах демократичного державно-правового режиму залежить від активності громадян, взаємовідносин між різними соціальними групами та визнанням правомірності влади більшістю населення. Цей динамічний процес потребує постійного контакту та участі громадян у формуванні політичної системи.

Література

1. Жаровська І. М. Легітимність державної влади у демократичній державі. [Університетські наукові записки](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2009_3_6). 2009. № 3. С. 20-23. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2009_3_6
  2. Політологія: Підручник / За ред. М.М. Вегеша. К.: Знання, 2008. 556 с.
  3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник. 2-е вид. Харків: Консум, 2005. 656 с.
  4. Сукач Т. Легітимність влади як соціальна проблема. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22057/1/732-734.pdf>
- Юрій М.Ф. Політологія: Підручник. К.: Дакор, КНТ. 2006. 416 с.